

ՀԱՅԱՍՏԱՆԻ ՀԱՆՐԱՊԵՏՈՒԹՅԱՆ ԿԵՆՏՐՈՆԱԿԱՆ ԲԱՆԿ

ՀԱՅԱՍՏԱՆԻ ՀԱՆՐԱՊԵՏՈՒԹՅԱՆ
ՀՈՒՇՆԱԴՐԱՄԱՆԵՐ

2017

ՀԱՅԱՍՏԱՆԻ ՀԱՆՐԱՊԵՏՈՒԹՅԱՆ ԿԵՆՏՐՈՆԱԿԱՆ ԲԱՆԿ

ՀԱՅԱՍՏԱՆԻ ՀԱՆՐԱՊԵՏՈՒԹՅԱՆ ՀՈՒՇԱԴՐԱՄՆԵՐ 2017

Ե Ր Ե Վ Ա Ն 2018

Արթուր Զավադյան

ՀՀ կենսրոնական բանկի
նախագահ

Տարգելի ընթերցող

«Հայաստանի Հանրապետության հուշադրամներ»
սարեկան Պարբերականը ներկայացնում է 2017 թ.
ՀՀ կենսրոնական բանկի կողմից թողարկված հուշա-
դրամները, որոնք նվիրված են համահայկական նշանա-
կություն ունեցող իրադարձություններին և հայ նշանա-
վոր գործիչների ծննդյան տարեդարձերին:

2017 թ. նշանավորվեց Հայոց բանակի կազմավոր-
ման և Շուշիի ազատագրման 25-ամյա հոբելյաններով:
Պետական կարևորագույն նշանակություն ունեցող այս
իրադարձությունների կադակցությամբ ՀՀ կենսրոնա-
կան բանկը թողարկեց «Հայոց բանակի կազմավորման
25-ամյակ» ոսկե և արծաթե հուշադրամները, ինչպես
նաև «Շուշիի ազատագրման 25-ամյակ» ոսկե հուշա-
դրամը:

Հայաստանի Հանրապետությունը, ինչդեպ և Հավա-
քական անվտանգության մասին ղայմանագրի կազմա-
կերպության այլ անդամ դեությունները 2017 թ. նե-
ցին ղայմանագրի ստորագրման 25-ամյա և ղայմա-
նագրի կազմակերպության 15-ամյա տարեդարձերը:
Կարևորելով այս միջազգային կազմակերպության գոր-
ծունեությունը՝ ուղղված խաղաղության, տարածաերջա-
նային անվտանգության ու կայունության ամրադնդմա-
նը, ՀՀ կենտրոնական բանկը թողարկեց «ՀԱՊ-25 և
ՀԱՊԿ-15» արծաթե հուերամներ:

Մեկ այլ միջազգային հնչեղություն ունեցող հոբել-
յան էր Արժույթի միջազգային հիմնադրամին և Համա-
խարհային բանկին Հայաստանի Հանրապետության ան-
դամակցության 25-ամյակը: Բազմաթիվ երկրների ան-
դամակցությունը այս երկու խոեր միջազգային կա-
ռույցներին մեծադեպ նդասել է միջազգային արժու-
թային համակարգի կայունության արաիովմանը: Այս
իրադարձության հոբելյանական տարեդարձի առթիվ ՀՀ
կենտրոնական բանկը թողարկեց «Հայաստան-ԱՄՀ/ՀԲ
անդամակցության հոբելյան» արծաթե հուերամներ:

2017 թ. առանձնահատուկ էր նաև հայ ակնառու գոր-
ծիչների հոբելյանական տարեդարձերով, որոնցից ամե-
նաներամվորը կարելի է համարել աշխարհահռչակ ծո-
վանկարիչ Հովհաննես Այվազովսկու ծննդյան 200-ամ-
յակը: Այդ հոբելյանը մեծ հանդիսությամբ նեվեց ինչ-

դեպ Հայաստանում, այնդեպ էլ աշխարհի մի եարք երկր-
ներում (ՌԴ, Ուկրաինա, ԱՄՆ), իսկ ՀՀ կենտրոնական
բանկը թողարկեց Հովհաննես Այվազովսկուն նվիրված
ոսկե հուերամ՝ նկարչի «Իններորդ ալիք» հայտնի
կտավից դրվագի դասկերմամբ:

2017 թ. թողարկվեցին հուերամներ՝ նվիրված հայ
ներամավոր գործարար, բարեգործ Ալեքսանդր Մանթա-
յանի ծննդյան 175-ամյա և հայկական կինեմատոգրա-
ֆիայի հիմնադիր Համո Բեկնազարյանի ծննդյան
125-ամյա հոբելյաններին: Այդ թողարկումները հասա-
րակական և մեակութային կյանում հայ նվիրյալների
հսկայական ներդրման վկայությունն են:

Ինչդեպ և նախորդ տարիներին, 2017 թ. ՀՀ կենտրո-
նական բանկն իր մասնակցությունն ունեցավ միջազ-
գային դրամագիտական ծրագրերում: «Աշխարհի լաբի-
րինթոսները» ծրագրի երջանակներում 2016 թ. թողարկ-
ված «Բոսոնի լաբիրինթոսը» և «Վաալսի լաբիրին-
թոսը» արծաթե հուերամներին 2017 թ. ավելացան
Բարսեղունայի և Մազունեի լաբիրինթոսները դասկերող
հուերամները: Մեկ այլ՝ «Նոյյան տաղան» միջազ-
գային դրամագիտական ծրագրի երջանակում, ՀՀ կենտրո-
նական բանկը 2017 թ. թողարկեց «Նոյյան տաղան»
չորս բաերային տարբերակներով ոսկե հուերամներ,
որոնք արժանացան հայ և միջազգային հասարակու-
թյան բարձր գնահատականին:

Սուրեն Միմոնյան

ՀՀ կենսրոնական բանկի
Դրամաւճաւանառոյթյան
վարչոյթյան ոյէս

ՀՈՒՇԱԴՐԱՄՆԵՐ 2017

2017 թ. ՀՀ կենսրոնական բանկը թողարկել է 15 անվանաւեսակի հուււադրամ, որոնցից 6-ը՝ միջազգային դրամագիսական ծրագրերի ւրջանակներում:

Հայասանի զինված ուժերը ներկայացնող հուււադրամների շարքը հավելվել է Հայոց բանակի կազմավորման և Շուրիի ազասագրման հոբելյանական սարեդարձերին նվիրված երկու ոսկե և մեկ արծաթե հուււադրամներով:

Ծարունակելով երկու սասնյակ սարիների ընթացում ձևավորված ավանդույթը՝ նոր հուււադրամների վրա ոյասկերվել են Հայասանի ու Արցախի հանրադեսույունների ոյեսական ոյարգւները, որոնք շնորհվում են հայրենիին բացառիկ ծառայույուն մասուցած անձանց:

«Անվանի անհասներ» թեմասիկ շարքը համալրվել է մի քանի հոբելյանական թողարկումներով: Հովհաննես

Այվազովսկու ծննդյան 200-ամյակին նվիրված ոսկե հուշանշանը, ինչդեռ և կերտարվեստի ոլորտը ներկայացնող անվանի անհասներին նվիրված նախորդ հուշանշանները, թողարկվել է լուսակերպարար սեդեկասվական բյուսերով:

Ալեքսանդր Մանթալյանի ծննդյան 175-ամյակին նվիրված ոսկե հուշանշանի թողարկումով մեկնարկել է հասարակական և ֆադաֆական գործիչներին նվիրված հուշանշանների շարքը: Դրանով է թերևս լայնամասշտաբով ղեկավարվող հայ բարերարների հավաքական կերտարի խորհրդաֆանդակի լուսակերպարը: «Անվանի անհասներ» թեմայի ներքո թողարկվել է նաև հայսնի կինոռեժիսոր և դերասան Համո Բեկնազարյանի ծննդյան 125-ամյակին նվիրված արծաթե հուշանշանը, որի դիմերեսին սամոդոսդարության եղանակով լուսակերպարված կինոլուսահարը զուգորդվում է կինոժաղապների ռեկլեֆային հասման սեխնոլոգիայի հետ:

Ի նշանավորում միջազգային կազմակերպություններին Հայաստանի Հանրադեհության անդամակցությանը՝ «Հայաստանը և միջազգային հանրությունը» թեմայի շրջանակներում 2017 թ. թողարկվել են «ՀԱՊ-25 և ՀԱՊԿ-15», «Հայաստան-ԱՄՀ/ՀԲ անդամակցության հորելյան» արծաթե հուշանշանները:

2017 թ. ուշագրավ թողարկումներից է Հայ կաթոլիկ եկեղեցին ներկայացնող Մխիթարյան միաբանությանը նվիրված երկրորդ՝ «Վեներելի Մխիթարյան միաբանության հիմնադրման 300-ամյակ» հուշանշանը: Առաջին հուշանշանը թողարկվել էր 2011 թ. և նվիրված էր

Վիեննայի Մխիթարյան միաբանության հիմնադրման 200-ամյակին:

Բարդ և հետաքրքիր սեխնիկական լուծումներով հուշանշանների շարքին կարելի է դասել «Աշխարհի լաբիրինթոսները» միջազգային դրամագիսական ծրագրի շրջանակներում թողարկված «Բարսեղունայի լաբիրինթոսը» և «Մազունի լաբիրինթոսը» արծաթե հուշանշանները: Այս հուշանշանները լուսացնում են դեռևս 2016 թ-ից թողարկվող «Աշխարհի լաբիրինթոսները» հուշանշանների շարքը և աչքի են ընկնում յուրահասուկ երկրաչափական ձևով և գեղարվեստական ձևավորմամբ:

Շարունակելով համագործակցությունը «Geiger Edelmetalle GmbH» գերմանական ընկերության հետ՝ ՀՀ կենսոնական բանկը 2017 թ. թողարկեց ամենաբարձր հարգի ոսկուց լուսահասված «Նոյյան սաղան» հուշանշաններ՝ 1.0, 7.78, 15.55 և 31.1 գրամ ֆաշային սարքերակներով: Հարկ է նշել, որ «Նոյյան սաղան» 1.0 գրամանոց հուշանշանը ՀՀ կենսոնական բանկի կողմից թողարկված ոսկե հուշանշաններից ամենափոքրն է:

2017 թ. թողարկման հուշանշանների սեխնիկական բնութագրի հետ մեկտեղ, «Հայաստանի Հանրադեհության հուշանշաններ» սարելան լուսերերականը ավանդաբար ներկայացնում է նաև հակիրճ սեդեկասվություն ՀՀ կենսոնական բանկի հետ համագործակցող դրամահասարանների և նկարիչ-դիզայներների մասին, ինչդեռ նաև հրադարակում է 2018 թ. ՀՀ հուշանշանների թողարկման ծրագիրը:

Հովհաննես Այվազովսկու ծննդյան 200-ամյակ

Թեմա՝ Անվանի անհատներ
(կերպարվեստ)

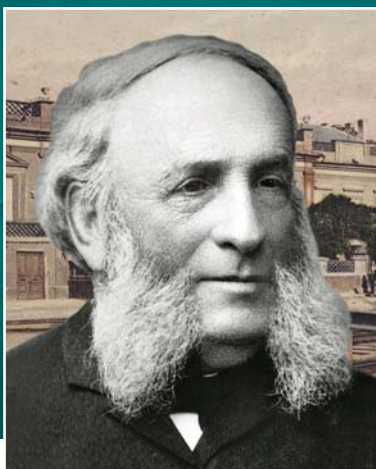

Դիմերես՝ դրվագ Հովհաննես Այվազովսկու «Իններորդ ալիք» կտավից:

Դարձերես՝ Հովհաննես Այվազովսկու դիմապատկեր:

Էսքիզների հեղինակ՝ Հարություն Սամուելյան:

Հասվել է Լիսվայի դրամահասարանում:

Անվանական արժեք	10 000 դրամ
Մեծադր և հարգը	սևի 900°
Քաշը	8,6 գ
Տրամագիծը	22,0 մմ
Որակը	դրուֆ
Դրամաշուրքը	ասամնավոր
Տղաբանակը	1000 հաս
Շրջանառության մեջ է դրվել	16.01.2017 թ.:

ՀՈՎՀԱՆՆԵՍ ԱՅՎԱԶՈՎՍԿԻՆ (1817-1900 թթ.) աշխարհահռչակ ծովանկարիչ է, հայկական և ռուսական արվեստի դասական: Սովորել է Թեոդոսիայի հայկական ծխական դպրոցում: Ուսումը շարունակել է Սիմֆերոպոլի ռուսական գիմնազիայում, այնուհետև՝ Սանկտ Պետերբուրգի գեղարվեստի ակադեմիայում: 1844 թ. Ռուսաստանում արժանացել է Գեղարվեստի ակադեմիայի ակադեմիկոսի կոչման, նշանակվել Ծովային գլխավոր շաքի գեղանկարիչ, իսկ 1857 թ. Ֆրանսիայում արժանացել է Պասվոլեգեռնի շքանշանի:

Այվազովսկին ճանապարհորդել է սարքեր երկրներում՝ ցուցահանդեսներին ներկայացնելով իր կտավները: Համաշխարհային ճանաչում է ստացել իր ծովանկարներով: Հայկական թեմաներով ստեղծել է սասնյակ կտավներ, որոնք ներթափանցված են խոր հայրենասիրությամբ և հումանիզմով:

Ծավալել է բարեգործական գործունեություն. ադասան է սվել և նյութաղես օգնել 1890-ական թթ. Արևմտյան Հայաստանում հայկական կոստրածից Դիմ փախած հայ գաղթականներին, օժանդակել է

հույների, իսլացիների ազգային-ազատագրական պայքարին: Իր ծննդավայրում՝ Թեոդոսիայում, բացել է Գեղարվեստի դպրոց, որն այժմ կրում է իր անունը, աջակցել է հնագիտական թանգարանի նոր շենքի, գրադարանի, համերգային դահլիճի կառուցմանը:

Այվազովսկու շուրջ 6000 կտավ պահվում է աշխարհի նշանավոր թանգարաններում: Նրա գործերի խոշոր հավաքածուն գտնվում է Թեոդոսիայի Հովհաննես Այվազովսկու դասկերասահում: Հարուս է նաև Հայաստանի ազգային դասկերասահի՝ Այվազովսկու նկարների հավաքածուն:

Ալեքսանդր Մանթաշյանի ծննդյան 175-ամյակ

Թեմա՝ Անվանի անհատներ
(հասարակական և ֆադաֆական գործիչներ)

Դիմենք՝ հայ բարերարի հավաքական կերպարը խորհրդանշող հուշակոթող
(«Հայ բարերարների ձեռնուխ» հուշահամալիր):
Դարձենք՝ Ալեքսանդր Մանթաշյանի հուշարձանը (ֆ. Երևան) և նրա ստեղծությունը:

Էսֆիզների հեղինակ՝ Հարություն Մամուկյան:
Հասվել է Լիսվալի դամախասարանում:

ԱԼԵՔՍԱՆԴՐ ՄԱՆԹԱՇՅԱՆԸ (1842-1911 թթ.) հայ նշանավոր գործարար է և բարեգործ: Ջրաղվել է նավթի արահանմամբ: Հիմնել է բաժնետիրական «Ա. Ի. Մանթաշև և ընկ.» նավթարդյունաբերական և առևտրական ընկերությունը, որը մասնաձյուղեր է ունեցել Ռուսաստանի, Լեհաստանի, Թուրքիայի, Ռումինիայի, Անգլիայի, Ֆրանսիայի, Եգիպտոսի, Իրանի, Հնդկաստանի սարքեր ֆադաֆներում: Օսաբերկրյա ընկերությունների հետ կասարել է մի շարք առևտրաֆինանսական գործարքներ և կուսակել մեծ կարողություն:

Իր առևտրային գործունեությունը Մանթաշյանը զուգակցել է հասարակական և բարեգործական գործունեության հետ: Հովանավորել է Կովկասի ամենախոշոր որքանոցը, մեծ միջոցներ սրամադրել սարա-

Անվանական արժեք	10 000 դրամ
Մեծադր և հարգը	նսկի 900°
Քաշը	8,6 գ
Տրամագիծը	22,0 մմ
Որակը	դրուֆ
Դամաւուրը	ասամնավոր
Տղաֆանակը	1000 հաս
Շրջանառության մեջ է դրվել	16.01.2017 թ.:

ծաւրջանում հայկական դղրոցների կառուցման և վերանորոգման համար: Մանթաշյանի հովանավորությամբ են Ռուսաստանի և Եվրոպայի լավագույն ուսումնական հաստատություններում սովորել երկու հարյուրից ավելի հայ երիտասարդներ, որոնցից շատերը դարձել են գիտության, մշակույթի, արվեստի և գրականության հայտնի գործիչներ՝ Նիկողայոս Ադոնցը, Ալեքսանդր և Կոնստանդին Խաչիսյանները, Ստեփան Շահումյանը, Կոմիտասը, Սիամանթոն, Հակոբ Մանանդյանը և ուրիշներ: Մանթաշյանը ֆինանսավորել է Բաֆու-Բաթում նավթամուղի շինարարությունը, սասնյակ շենքերի և հայկական եկեղեցիների կառուցումը Երևանում, Թիֆլիսում, Բաֆում, Մոսկվայում, Սանկտ Պետերբուրգում: Նրա միջոցներով է վերանորոգվել Սբ Էջմիածնի Մայր տաճարը և Փարիզի կենտրոնում կառուցվել Սբ Հովհաննես Մկրտիչ եկեղեցին: 1895 թ. Մանթաշյանը ընտրվել է Կովկասի հայ բարեգործական ընկերության ցկյանս դասվավոր նախագահ: 1904 թ. Ֆրանսիայում ծավալած մարդասիրական գործունեության համար Մանթաշյանն արժանացել է Պատվո լեգեոնի շքանշանի:

Հայոց բանակի կազմավորման 25-ամյակ

Թեմա՝ Հայոց ռեալիտություն

(Հայաստանի զինված ուժեր)

Դիմերես՝ ՀՀ զինանշանը:

Դարձերես՝ «Սուրբ Վարդան Մամիկոնյան» շքանշանը և
ՀՀ զինված ուժերի զինանշանը:

Ետիզմների հեղինակ՝ Հարություն Սամուելյան:

Հասցե՝ Է. Լիսեյսի յրամախառնում:

Անվանական արժեքը	10 000 դրամ / 1000 դրամ
Մեսաղը և հարզը	սկի 900° / արձաք 925°
Քաշը	8,6 գ / 33,6 գ
Տրամագիծը	22,0 մմ / 40,0 մմ
Որակը	դրուֆ
Դրամաւորը	ասամնավոր
Տղաւանակը	500 հաս յուրաւանջյուր Տեսակից
Շրջանառության մեջ է դրվել 16. 01. 2017 թ.:	

1992 թ. հունվարի 28-ին ՀՀ կառավարությունն ընդունեց «ՀՀ Պաշտպանության նախարարության մասին» Պաշտպանության օրենքը՝ որանով ազդարարելով Հայոց ազգային բանակի ստեղծումը:

Հայոց բանակում ծառայելը յուրաքանչյուր հայ երիտասարդի ոչ միայն պատվի գործն է, այլև կոչումը:

Հայոց բանակը, որ մարտական փառավոր ուղի է անցել, ֆանհինգ սարի շարունակ Պաշտպանության և ժողովրդի հանդեպ ոչ մի վայրկյան չի թուլացրել զգոնությունը, կանխել է բոլոր Տեսակի ռսնձգությունները՝ հուսալիորեն պաշտպանելով հայրենի սահմանների անդորրը: Հայոց բանակը կազմավորվել է անկախ Պաշտպանության վերականգնման ժամանակաշրջանում, հաղթահարել ծանրագույն փորձություններ՝ դառնալով հայ ժողովրդի անվտանգության պահպանման կարևորագույն երաշխիք և ամենամեծ ձեռքբերումը:

Շուշիի ազատագրման 25-ամյակ

Թեմա՝ Տայոց ղեկավարություն

(Տայասանի զինված ուժեր)

Դիմերես՝ Շուշի ֆաղափի զինանշանը:

Դարձերես՝ Արցախի Հանրապետության զինանշանը և
ղեկական թարգմանից մեկը՝ «Մարտական խաչ» շքանշանը:

Եսփյգների հեղինակներ՝ Վարդան Վարդանյան (դիմերես),
Լուսինե Լալայան (դարձերես):

Հասվել է Լիսվայի դրամահասարանում:

Անվանական արժեք	10 000 դրամ
Մեսաղը և հարզը	ոսկի 900°
Քաշը	8,6 գ
Տրամագիծը	22,0 մմ
Որակը	դրուֆ
Դրամաբուրքը	ասամնավոր
Տղաբանակը	500 հաս
Շրջանառության մեջ է դրվել	16.01.2017 թ.:

ՀԱՅԱՍՏԱՆԻ ՀԱՆՐԱՊԵՏՈՒԹՅԱՆ ԿԵՆՏՐՈՆԱԿԱՆ ԲԱՆԿ

Շուշի քաղաքը (Արցախի Հանրապետություն) հայկական մշակույթի կարևոր կենտրոններից մեկն է:

Գտնվելով Պաշտպանական Մեծ Հայքի Արցախ նահանգի դժվարամասշտի վայրում՝ Շուշին հնուց ի վեր ունեցել է ռազմավարական կարևոր նշանակություն. Պաշտպանական վերածվել է ամուր բերդափառի և բազմիցս դիմակայել օտար զավթիչների հարձակումներին: Շուշին կարևոր դերակատարում է ունեցել նաև որպես ուսումնական կենտրոն: 18-19 դարերում Շուշին հայտնի էր իր հարուստ մշակութային կյանքով. զարգացում էին ամրամասնական կենտրոնը, երաժշտությունը, ճարտարապետությունը:

Քաղաքում գործում էին տարաբնույթի գրական և երաժշտական ընկերություններ: Շուշիում են ծնվել հայ մշակույթի, ազատագրական շարժման, լեռնական, ռազմական բազմաթիվ հանրաճանաչ գործիչներ: 1921 թ. Շուշին, Լեռնային Ղարաբաղի կազ-

մում, խորհրդային իշխանությունների որոշմամբ հանձնվել է Ադրբեյջանին: Տասնամյակների ընթացքում ծավալվող հայաթափման ֆաղափականությունը հանգեցրել է հայերի ազատագրական պայքարի կազմակերպմանը: Ա. Տեր-Թադևոսյանի (Կոմանդոս) ղեկավարությամբ հայկական ինքնապաշտպանական ուժերը 1992 թ. մայիսի 9-ին ազատագրել են Շուշին:

ՀԱՅԱՍՏԱՆԻ ՀԱՆՐԱՊԵՏՈՒԹՅԱՆ ԿԵՆՏՐՈՆԱԿԱՆ ԲԱՆԿ

Նոյյան սաղան

Թեմա՝ Նայասանի դասնություն

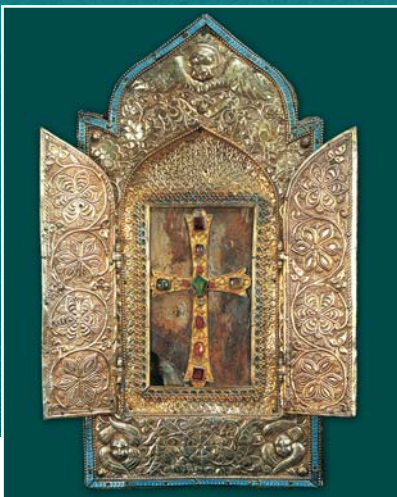

Դիմերես՝ ՀՀ զինանշանը:

Դարձերես՝ Նոյյան սաղանը, աղավաղված՝ ձիթեղի վրա կտրված և
Արարատ լեռը՝ արևածագի ֆոնին:

Եսփզների հեղինակ՝ Էդուարդ Կուրդինյան:

Հասվել է «Geiger Edelmetalle GmbH» ընկերության դրամահասարանում (Գերմանիա):

Անվանական արժեքը	100 / 10 000 / 25 000 / 50 000 դրամ
Մետաղը և հարգը	սկի 999,9°
Քաշը	1,0 / 7,78 / 15,55 / 31,1 գ
Տրամագիծը	13,9 / 20,0 / 25,2 / 30,2 մմ
Որակը	դրուֆ
Դրամաշուրթը	ասամնավոր
Տղաբանակը	3000 / 1000 / 800 / 500 հաս
Շրջանառության մեջ է դրվել	30. 03. 2017 թ.:

Նոյյան սաղանը մարդկության փրկության ու վերածննդի խորհրդանիշն է:

Ըստ Ասվածաճեցի՝ Նոյը սաղանը կառուցել է Ասծոն հրամանով՝ Համաշխարհային ջրհեղեղից երկրային կյանքը փրկելու նպատակով: Տաղանը, որի մեջ լցված էին Նոյը, նրա ընտանիքի անդամներն ու մեկական զույգ բոլոր կենդանիներից և թռչուններից, հանգրվանել է Արարատ լեռան վրա: Նոյը սաղանից արձակել է աղավնուն, որը վերադարձել է կտցին ձիթենու ճյուղ՝ իբրև նոր կյանքի ավետիս, իսկ երկնքում հայտնվել է ծիածանը՝ ի նշան բոլոր կենդանի արարածների հետ ասվածային ուխտի, որ աշխարհը ջրհեղեղից այլևս չի կործանվի:

Դարեր շարունակ Նոյյան սաղանն Արարատ լեռան վրա գտնվելու փորձեր են կատարվել: IV դ. եկեղեցական գործիչ, Հայ Առաքելական Սուրբ Եկեղեցու կողմից սրբադասված Հակոբ Մծբնեցին լուսավորչականը հայտնի առաջին անձն է, ով, եկեղեցական ավանդության համաձայն, ճանապարհվելով Արա-

րատ լեռ՝ Նոյյան սաղանից մի փոքրիկ կտոր է ստացել Տիրոջ հրեշտակից:

Նոյյան սաղանի մասունքն այժմ պահվում է Մայր Աթոռ Սուրբ Էջմիածնում և մնայուն խորհրդանիշ է մարդկության վերածննդի:

Համո Բեկնազարյանի ծննդյան 125-ամյակ

Թեմա՝ Անվանի անհատներ

(կինո, թատրոն, կրկես)

Դիմերեն՝ «Պեդո» կինոնկարի լուսանկարից ղրվագ և կինոժառանգություն:

Դարձերեն՝ Համո Բեկնազարյանի դիմանկարը, ժեստիֆիկ:

Էսթիզների հեղինակ՝ Սուսաննա Պետրոսյան:

Հասվել է Լիսվալի դրամահասարանում:

ՀԱՄՈ ԲԵԿՆԱԶԱՐՅԱՆԸ (1892-1965 թթ.) հայ նշանավոր կինոռեժիսոր է, կինոսցենարիստ, հայկական կինեմասոցաֆիայի և «Հայֆիլմ» կինոստուդիայի հիմնադիր, ՀԽՍՀ ժողովրդական արտիստ (1935 թ)։ Ավարտել է Մոսկվայի առևտրի ինստիտուտը։ 1914-1921 թթ. նկարահանվել է կինոնկարներում, խաղացել սասնյակ դերեր։ 1921 թ-ից աշխատել է Վրաստանում, եղել «Պետկինոարդ» ստուդիայի ճնշման և գեղարվեստական ղեկավար, որտեղ և նկարահանել է սկսել ֆիլմեր։ 1925 թ. հաստատվել է Հայաստանում և հիմնադրել «Հայֆիլմ» կինոստուդիան, որը 1966-ից կոչվում է նրա անունով։ 1925 թ. նկարահանել է հայկական առաջին գեղարվեստական ֆիլմը՝ «Նամուս»։ Սցենարի հեղինակ է և ռեժիսոր հայկական առաջին կինոկասկերգության՝ «Շոր և Շոբոր», առաջին լուսանկարափոխական ֆիլմերի, որոնք հայկական համր կինոյի լավագույն նմուշներից են։ Բեկնազարյանը, համադրելով հայ դերասա-

Անվանական արժեք	100 դրամ
Մետաղը և հարգը	արծաթ 925 ⁰
Քաշը	28,28 գ
Չափը	28,0 x 40,0 մմ
Որակը	դրուֆ
Դամաւուրը	հարթ
Տղաւանակը	500 հաս
Շրջանառության մեջ է դրվել	16.01.2017 թ.:

նական դորոցին և գրականությանը բնորոշ առանձնահատկությունները, սկզբնավորել է կինեմասոցաֆիայի ազգային ոճը։ Ստեղծել է ֆիլմեր՝ նվիրված հայ ժողովրդի 18-19 դդ. ազգային-ազատագրական պայքարին, Հայաստանի փառաբանական կոնվերսիան։ Բեկնազարյանի, ինչպես և հայկական ազգային կինեմասոցաֆիայի նվաճումը

«Պետրո» կինոնկարն է՝ հայկական առաջին հնչյուն ֆիլմը, որն ըստ արժանվույնի տեղ է գտել խորհրդային կինոյի ոսկե ֆոնդում։ Բեկնազարյանն իր ազգային ինֆրասիոլ արվեստով մեծապես նպաստել է հայկական կինոարվեստի զարգացմանը, իսկ կինոնկարների էթիկական ոճն ու ազգային ինֆրասիոլությունը բացառիկ տեղ են առաջադրել նրան հայկական կինոյի լուսնուկության մեջ։

Վենետիկի Միսիթարյան միաբանության հիմնադրման 300-ամյակ

Թեմա՝ Տայասանը և միջազգային հանրությունը

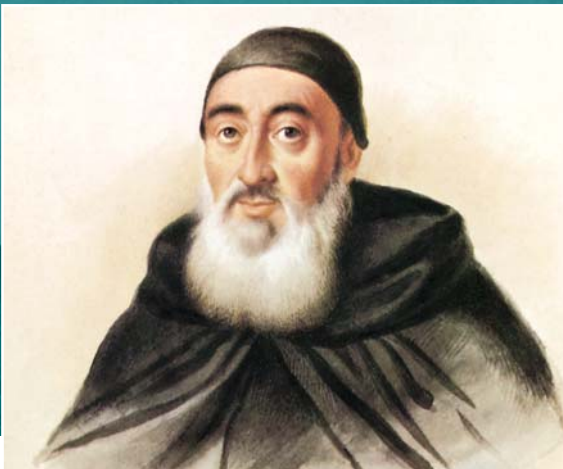

Դիմենք՝ Վենետիկի Միսիթարյան միաբանության զինանշանը, Վենետիկի ֆաղափի խորհրդանիշը՝ առյուծի ռեֆոլ և Սբ Ղազար կղզու լուսկերը՝ հայերեն և իտալերեն մակագրություններով:

Դարձենք՝ Վենետիկի Միսիթարյան միաբանության վանքի առարակը և Միսիթար Սեբաստացու արձանը: Ֆոնին՝ վանքի մուտքի աղակենախան է:

Էսփղների հեղինակ՝ Վարդան Վարդանյան:

Հասվել է Լիսվայի դրամահասարանում:

Անվանական արժեք	1000 դրամ
Մեծադր և հարգը	արժաթ 925 ⁰
Քաշը	33,6 գ
Տրամագիծը	40,0 մմ
Որակը	դրուժ
Դրամաւորը	աւամնավոր
Տղաբանակը	500 հաս
Շրջանառության մեջ է դրվել	16. 01. 2017 թ.:

ՀԱՅԱՍՏԱՆԻ ՀԱՆՐԱՊԵՏՈՒԹՅԱՆ ԿԵՆՏՐՈՆԱԿԱՆ ԲԱՆԿ

Մխիթարյան միաբանությունը հայ կաթոլիկ եկեղեցու վանականների հոգևոր, ուսումնակրթական, գիտական և մշակութային կազմակերպություն է. հիմնադրել է Մխիթար Սեբաստացին 1701 թ. Կոստանդնուպոլսում: 1717 թ. միաբանությունը հաստատվել է Վենետիկի մերձակա Սուրբ Ղազար կղզում: Վասիկանը Մխիթար Սեբաստացուն ճանաչել է միաբանության առաջնորդ, նրան շնորհել արքայապետ կոչում: 1732 թ. Սուրբ Ղազարում հիմնվել է վարժարան, որի նպատակը միաբանության գործունեությունը շարունակող սերունդ դաստաստելն էր: 1789 թ. հիմնվել է միաբանության տղարանը: Միաբանությունն իր գործունեության ընթացքում հրատարակել է համաաշխարհային և հայ դասականների բազմաթիվ գործեր, հայագիտական-բանասիրական, կրոնական, գիտական այլ աշխատություններ, նաև տարբերականներ:

Ֆրանսիայի կայսր Նապոլեոն Բոնապարտը 1810 թ. օգոստոսի 17-ի հրովարտելով Սուրբ Ղազարի հայկական միաբանությունը ճանաչել է գիտական հաստատություն՝ «Հայկական ակադեմիա» տասվա-

վոր շիջողով:

Միաբանությունն իր հիմնադրումից մինչ օրս ծավալում է գիտակրթական, մշակութային գործունեություն: Մխիթար Սեբաստացին անձնական գրադարանի հիմքի վրա ստեղծել է մասնադարան, որը հետագայում համալրվել է նվիրատվություններով և զննմունքով:

19-րդ դարի երկրորդ կեսից Մխիթարյան միաբանությունը վերելք է ապրել. հայագիտական արժեքավոր երկեր են հեղինակել և գրական գործեր ստեղծել Հ. Ավգերյանը, Ղ. Ինձիճյանը, Մ. Չամչյանը, Գ. Ավետիսյանը, Ղ. Ալիբանը և այլք:

2000 թ. սեղի է ունեցել Մխիթարյան միաբանության Վենետիկի և Վիեննայի ճյուղերի միացյալ ընդհանուր ժողով. համաձայն որոշմամբ նրանք միավորվել և ստեղծել են Մխիթարյան միացյալ միաբանությունը, որի կենտրոնացման դարձել է Վենետիկի Սուրբ Ղազար Մայրավանքը:

Միաբանության անդամները սերտորեն համագործակցում են ՀՀ գիտնականների հետ, մասնակցում հայագիտական գիտաժողովների:

ՀԱՅԱՍՏԱՆԻ ՀԱՆՐԱՊԵՏՈՒԹՅԱՆ ԿԵՆՏՐՈՆԱԿԱՆ ԲԱՆԿ

ՀԱՊ-25 և ՀԱՊԿ-15

Թեմա՝ Տայասանը և միջազգային հանրությունը

Դիմերես՝ ՀՀ զինանշանը և ՀԱՊԿ անդամ ղեկությունների դրոշների ոճավորված պատկերները:

Դարձերես՝ ՀԱՊ և ՀԱՊԿ տարեդարձերի նշումով պատկերանիշը:

Էսիզների հեղինակներ՝ Էդուարդ Կուրդյան (դիմերես),

Դավիթ Դովլաթյան (դարձերես):

Հասվել է Լիսվայի դրամահասարանում:

Անվանական արժեքը	1000 դրամ
Մեսաղը և հարզը	արժաթ 925°
Քաշը	33,6 գ
Տրամագիծը	40,0 մմ
Որակը	դրուֆ
Դրամաւուրքը	ասամնավոր
Տղաբանակը	200 հաս
Շրջանառության մեջ է դրվել	16. 01. 2017 թ.:

Հ Ա Ր Մ Ա Ր Ա Ր Ա Ս Ս Ն Ե Ր 2 0 1 7

Հավաքական անվանագության լայնմանագիրը (ՀԱՊ) ստորագրվել է 1992 թվականի մայիսի 15-ին: ՀԱՊ շրջանակներում անդամ-դեպոզիտարների համագործակցության զարգացման միտումները հանգեցրել են 2002 թվականին Հավաքական անվանագության լայնմանագրի կազմակերպության (ՀԱՊԿ) ստեղծմանը:

ՀԱՊԿ անդամ դեպոզիտարներն են՝ Հայաստանի Հանրապետությունը, Բելառուսի Հանրապետությունը, Ղազախստանի Հանրապետությունը, Ղրղզստանի Հանրապետությունը, Ռուսաստանի Դաշնությունը և Տաջիկստանի Հանրապետությունը:

ՀԱՊԿ գործունեության հիմնական սկզբունքներն են՝ անդամ-դեպոզիտարների անվանագության համատեղ լայնմանությունը, կայունությունը, սարածափաշին ամբողջականությունը և ինֆինիտականությունը:

Հայաստանի Հանրապետության ուժադրության կենսոնում են՝ ՀԱՊԿ շրջանակներում արտաքին ֆադաբական մոնեցումների համադրմանը, լայնմանական ներուժի ամրադնդմանը և մարտահրավերների ու սղառնալիքների հակադդմանն ուղղված նախաձեռնությունները:

ՀԱՅԱՍՏԱՆԻ ՀԱՆՐԱՊԵՏՈՒԹՅԱՆ ԿԵՆՏՐՈՆԱԿԱՆ ԲԱՆԿ

ԱՄՀ/ՀԲ-ին Հայաստանի անդամակցության հորելյան

Թեմա՝ Հայաստանը և միջազգային հանրությունը

Դիմերես՝ ՀՀ զինանշանը:

Դարձերես՝ ԱՄՀ և ՀԲ սարքերանշանները՝ Հայաստանի Հանրապետության
անդամակցության 25-ամյա հորելյանի նշումով:

Էսֆիզների հեղինակ՝ Հարություն Սամուելյան:

Հասվել է Լիսվայի դրամահասարանում:

Անվանական արժեք	1000 դրամ
Մեխաղը և հարզը	արժաթ 925 ⁰
Քաշը	33,6 գ
Տրամագիծը	40,0 մմ
Որակը	դրուֆ
Դրամաւուրը	ասամնավոր
Տղախանակը	300 հաս
Շրջանառության մեջ է դրվել	15.05.2017 թ.:

Արժույթի միջազգային հիմնադրամի և Համաեխարհային բանկի ստեղծման գաղափարը ծագել է 1944 թվականին գումարված Արժույթի միջազգային կոնֆերանսի ժամանակ (Բրեսոն Վուդս, ԱՄՆ): Կոնֆերանսին մասնակցել են 44 երկրների ղապվիրակներ, որոնք, նղասակ ունենալով նղաստելու Երկրորդ աեխարհամարշից սուծած երկրների սնեստական վերականգնմանը և հեսազայում մեղմելու համաեխարհային սնեստական ճգնածամերի քացասական ազդեցությունը, երկա-

րակ համագործակցության ղասրասականություն են հայցնել:

1992 թվականից վերոնեյալ կազմակերղություններին Հայասանի Հանրաղեսության անղամակցությունը միսված է նղաստելու միջազգային արծութային համակարգի կայունության աղահղվմանը, ինչղես նակ առղղաղահղության, կրթության, գյուղասնեստության և սնեստության ալղ ողորսներում զարգաման ծրաղերի իրականացմանը:

Բարսելոնայի լաբիրինթոսը

Թեմա՝ Նայասանը և միջազգային հանրությունը
(շրջակա միջավայր)

Դիմենք՝ Բարսելոնայի լաբիրինթոսը և Էրոսի արձանը:

Դարձենք՝ Բարսելոնայի լաբիրինթոսի գծադասերը՝ ջրավազանը սկզբնամատում և հրադարանը կենտրոնում, լաբիրինթոսի արահետներով գլորվող ոսկեգոծ գնդիկ:

Էսփիզների հեղինակ՝ Գիեորյուս Պաուլաուսկիս:

Հասվել է Լիսվայի դամախասարանում:

Անվանական արժեք	5000 դրամ
Մեծադր և հարգը	արձաք 925°
Քաշը	62,2 գ
Տրամագիծը	անհասական
Որակը	դրոֆ
Դամաւուրը	հարք
Տղաբանակը	մինչև 1500 հաս
Շրջանառության մեջ է դրվել	30. 05. 2017 թ.:

Բարսելոնայի լաբիրինթոսը (Parc del Laberint d Horta) գտնվում է Բարսելոնայի Բարսելոնա քաղաքի Orsa-Գոլիմարդո քաղաքային ընդարձակ այգում:

Այգին 1791 թ. հիմնել է Դեպարտմենտի ընտանիք՝ իրեն ղեկավարող հողատերերի սկզբնական քաղաքական նպատակներով: Հետագայում ճարտարապետ Էլիես Ռոջենթը ընդլայնել է այգին՝ հարստացնելով ծաղկաբույսերով, սաղավարներով, ջրվեժներով և ջրանցքներով: Այգում կան նաև հունական դիցաբանական հերոսներին նվիրված սաճարներ, փայտե և քարե փայտե կոթողներ:

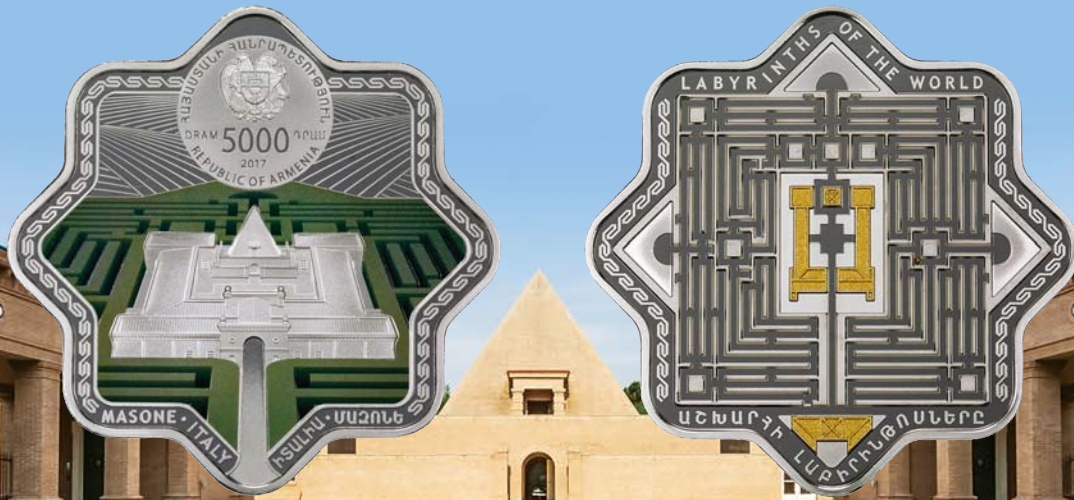
Բարսելոնայի լաբիրինթոսը ստեղծված է «Թեսալ և Մինոսավրոս» հունական առասպելի թեմայով և կերպարներով է Մինոսավրոսի դրակոն: Լաբիրինթոսի մոտիվի մոտ կանգնեցված է Արիադնեի թելի կծիկը խորհրդանշող գնդաձև կոթողը, իսկ կենտրոնում, ի նշան լաբիրինթոսի հաղթահարման, սիրտ ասված Էրոսի արձանն է:

Բարսելոնայի լաբիրինթոսը Եվրոպական միության ֆինանսական աջակցությամբ հիմնովին վերանորոգվել է և ժամանակակից այգու հետ միասին ստացել թանգարանային այգու կարգավիճակ՝ վերածվելով մշակութային համահոշակ օջախի:

Մազոնեի լաբիրինթոսը

Թեմա՝ Տայասանը և միջազգային հանրությունը
(շրջակա միջավայր)

Դիմենա՝ Մազոնեի լաբիրինթոսը և բրգաձև մասուրը՝ կենսոնում:

Դարձենա՝ Մազոնեի լաբիրինթոսի գծադասերը՝ դարսոված հարթակը կենսոնում,
լաբիրինթոսի արահեներով գլորվող ոսկեգոծ գնդիկ:

Եսփզների հեղինակ՝ Գիեղրյուս Պաուլաուսկիս:

Հասվել է Լիսվայի դրամահասարանում:

Անվանական արժեք	5000 դրամ
Մեծադր և հարզը	արձաք 925°
Քաշը	62,2 գ
Տրամագիծը	անհասական
Որակը	դրոֆ
Դրամաւորը	հարք
Տղաւանակը	մինչև 1500 հաս
Շրջանառութեան մեջ է դրվել	30. 05. 2017 թ.:

Մազոնեի լաբիրինթոսը գտնվում է Իսալիայի Պարմա ֆաղափի մոտակա բնակավայրերից մեկում: Այն ստեղծել է իսպանացի հրասարակիչ և դիզայներ Ֆրանկո Մարիա Ռիչին 2015 թ.:

Լաբիրինթոսի տափերը մոտ 200 000 հնդկեղեգից կազմված խիստ ծաղիկալի են: Կենտրոնում շինություններով տարածված հարթակ է, որն այցելուներին առաջնորդում է դեղի բրգաձև մասուղը և Վերածննդի ժամանակաշրջանը ներկայացնող արվեստի թանգարան:

Լաբիրինթոսը կառուցված է ութանկյուն աստի տեսք ունեցող «կասարյալ ֆաղափ» նախագծով, որը մշակվել է 15-րդ դարի իսպանացի ճարտարապետ Անտոնիո Ֆիլարետի կողմից: «Կասարյալ ֆաղափ» կառուցման գաղափարը կոչված էր հակադրվելու միջնադարյան անկանոն կառուցադասման ավանդույթներին և ադախովելու ֆաղափ բնակիչների խաղաղ համակեցությունը:

Մազոնեի լաբիրինթոսը հանրաճանաչ մշակութային կենտրոն է, որտեղ կազմակերպվում են համերգներ և ցուցահանդեսներ, այցելում արվեստասերներ:

Հայաստանի Հանրապետության հուշադրամները ըստ ժամանակի և թողարկման տարեթվերի

(1994 - 2017)

ՀԱՅՈՑ ՊԵՏԱԿԱՆՈՒԹՅՈՒՆ

Պետականության դրամություն

Արցախ	(արժաթ, 1994 թ.)
Ազգային ժողովի շնորհ	(արժաթ, 1995 թ.)
Արևելյան թագավորություն	(արժաթ, 1995 թ.)
Արևելյան թագավորություն	(արժաթ, 1995 թ.)
Բագրատունյաց թագավորություն	(արժաթ, 1995 թ.)
Կիլիկյան թագավորություն	(արժաթ, 1995 թ.)
Հայաստանի Հանրապետության 10-ամյակ (1991-2001)	(արժաթ, 2001 թ.)
Հայաստանի Հանրապետության 15-ամյակ (1991-2006)	(արժաթ, 2006 թ.)
Հայաստանի Հանրապետության 20-ամյակ (1991-2011)	(արժաթ, 2011 թ.)
Հայաստանի Հանրապետության 25-ամյակ (1991-2016)	(արժաթ, 2016 թ.)
Հայաստանի Հանրապետության 25-ամյակ/ՀՀ (1991-2016)	(արժաթ, 2016 թ.)

Հայաստանի զինված ուժեր

Հայաստանի զինված ուժեր	(նսկի/արժաթ, 2005 թ.)
Հայոց բանակի կազմավորման 15-ամյակ	(նսկի, 2007 թ.)
Շուշիի ազատագրման 15-ամյակ	(նսկի, 2007 թ.)
Հայոց բանակի կազմավորման 20-ամյակ	(նսկի/արժաթ, 2012 թ.)
Շուշիի ազատագրման 20-ամյակ	(նսկի, 2012 թ.)
Հայոց բանակի կազմավորման 25-ամյակ	(նսկի, 2017 թ.)
Հայոց բանակի կազմավորման 25-ամյակ	(նսկի/արժաթ, 2017 թ.)
Շուշիի ազատագրման 25-ամյակ	(նսկի, 2017 թ.)

Հայ գորավարներ

Մարալ Բաղրամյան-100	(արժաթ, 1997 թ.)
Գարեգին Նժդեհ	(նսկեզոծ արժաթ / արժաթ, 2001 թ.)
Մարալ Բաբաջանյան-100	(արժաթ, 2006 թ.)
Անդրանիկ Օզանյան-150	(արժաթ, 2015 թ.)
Վարդան Մամիկոնյան-1625	(նսկի, 2016 թ.)
Վարդան Մամիկոնյան	(նսկի, 2016 թ.)

Հայկական դրամներ

Ճախարակ	(արժաք, 1994 թ.)
Ազգային դրամի 5 սարին	(արժաք, 1998 թ.)
Ազգային դրամի 15 սարին	(արժաք, 2008 թ.)
Ազգային դրամի 20 սարին	(արժաք, 2013 թ.)

ՀԱՅԱՍՏԱՆԸ ԵՎ ՄԻԶԱԶԳԱՅԻՆ ՀԱՆՐՈՒԹՅՈՒՆԸ

ՄԱԿ-50	(արժաք, 1995 թ.)
Հայաստան-Սփյուռք համաժողով	(արժաք, 1999 թ.)
Նոր հազարամյակ	(արժաք, 2000 թ.)
Հայաստանը Եվրախորհրդի անդամ	(արժաք, 2001 թ.)
Միջազգային բեռնային սարի	(արժաք, 2006 թ.)
Վիեննայի Մխիթարյան միաբանության հիմնադրման 200-ամյակ	(արժաք, 2011 թ.)
Հավաքական անվանագրության մասին տպագրված և տպագրված կազմակերպություն	(արժաք, 2012 թ.)
Եվրասիական ճեշտական միություն	(արժաք, 2015 թ.)
Վենետիկի Մխիթարյան միաբանության հիմնադրման 300-ամյակ	(արժաք, 2017 թ.)
ՀԱՊ-25 և ՀԱՊԿ-15	(արժաք, 2017 թ.)
Հայաստան ԱՄՀ/ՀԲ անդամակցության հոբելյան	(արժաք, 2017 թ.)

ԱՆՎԱՆԻ ԱՆՀԱՏՆԵՐ

Գրականություն

Պուշկին-200	(արժաք, 1999 թ.)
Վիլյամ Սարյան-100	(նսկի, 2008 թ.)
Խաչատուր Աբովյան-200	(նսկի, 2009 թ.)
Բաֆֆի-175	(նսկի, 2010 թ.)
Վահան Տերյան-125	(նսկի, 2010 թ.)
Միսաք Մեծարեց-125	(նսկի, 2011 թ.)
Հովհաննես Ծիրագ-100	(նսկի, 2014 թ.)

Կերպարվեստ

Արշիլ Գորկի-100	(նսկի, 2004 թ.)
Մարտիրոս Սարյան-125	(նսկի, 2005 թ.)
Հակոբ Գյուրջյան-125	(նսկի, 2006 թ.)
Ժան Գառու-100	(նսկի, 2007 թ.)
Վարդգես Սուրենյանց-150	(արժաք, 2010 թ.)
Թորոս Ռուսթում-800	(նսկի, 2011 թ.)
Ստեփան Աղաջանյան-150	(արժաք, 2013 թ.)
Արա Բեհարյան-100	(արժաք, 2013 թ.)
Էդուարդ Իսախանյան-100	(արժաք, 2014 թ.)
Փանոս Թերլեմեզյան-150	(արժաք, 2015 թ.)
Արսակ Ֆեթվաճյան-150	(արժաք, 2016 թ.)
Ալեքսանդր Բաթբեկյան-Մելիքյան-125	(արժաք, 2016 թ.)
Հովհաննես Այվազովսկի-200	(նսկի, 2017 թ.)

Երաժշտություն

Արամ Խաչատրյան-100	(նսկի/արժաք, 2002 թ.)
Կոմիտաս	(նսկի, 2006 թ.)
Սայաթ-Նովա-300	(նսկի, 2012 թ.)

Գիտություն

Անանիա Շիրակացի-1400	(արձաք, 2005 թ.)
Արսեն Միկոյան-100	(արձաք, 2005 թ.)
Վիկտոր Համբարձումյան-100	(արձաք, 2008 թ.)
Մովսես Խորենացի-1600	(արձաք, 2010 թ.)
Լեո-150	(արձաք, 2010 թ.)
Հովսեփ Օրբելի-125	(արձաք, 2012 թ.)
Բենիամին Մարգարյան-100	(արձաք, 2013 թ.)
Ոսկան Երևանցի-400	(արձաք, 2014 թ.)

Կինո, թատրոն, կրկես

Լեոնիդ Ենգիբարյան-75	(արձաք, 2010 թ.)
Վահրամ Փափազյան-125	(ոսկի, 2013 թ.)
Համո Բեկնազարյան-125	(արձաք, 2017 թ.)

Սպորտ

Տիգրան Պետրոսյան-70	(արձաք, 1999 թ.)
---------------------	------------------

Հասարակական և քաղաքական գործիչներ

Ալեքսանդր Մանթալան-175	(ոսկի, 2017 թ.)
------------------------	-----------------

ՃԱՐՏԱՐԱՊԵՏԱԿԱՆ ՀՈՒՇԱՐՁԱՆՆԵՐ

Սարգսրադաս	(արձաք, 1994 թ.)
Սասունցի Դավիթ	(արձաք, 1994 թ.)
Գառնի	(արձաք, 1994 թ.)
Գանձասարի վանք	(արձաք, 2004 թ.)
Հայկական վանքեր և եկեղեցիներ	
Սբ Էջմիածնի Մայր տաճար,	
Նորավանք, Վնդեվանք, Սանահինի վանք,	
Գոռավանք, Կեչառիսի վանք	(արձաք, 2012 թ.)

ՀԱՅԱՍՏԱՆԻ ՄՇԱԿՈՒՅԹ

Գիտություն, կրթություն

Մատենադարանի հիմնադրման 50-ամյակ	(արձաք, 2007 թ.)
Մխիթար Գոչի «Գիրք Դասասանի» 825-ամյակ	(արձաք, 2009 թ.)
Գլաձորի համալսարանի 725-ամյակ	(արձաք, 2009 թ.)
Լազարյան ձեռնարանի հիմնադրման 200-ամյակ	(արձաք, 2015 թ.)

Գրականություն, արվեստ

Հայոց գրերի գյուտի 1600-ամյակ	(ոսկի, 2002 թ.)
«Մասյան ողբերգության» լոռեմի 1000-ամյակ	(արձաք, 2002 թ.)
Մահակ Ա Պարսի	(արձաք, 2005 թ.)
Վռամեաղոտի արձա	(արձաք, 2005 թ.)
Հովհաննես Այվազովսկի	(արձաք, 2006 թ.)
Օղերայի և բալետի թատրոնի	
հիմնադրման 75-ամյակ	(արձաք, 2008 թ.)
Ջազ	(արձաք, 2010 թ.)
Թեոդոր Աֆանասովիչ	(արձաք, 2010 թ.)

Սերգեյ Փարաջանով	(արժաթ, 2012 թ.)
Հայ գրիի տպագրության 500-ամյակ	(արժաթ, 2012 թ.)
Հայկական այբուբենի 39 տեսակի (նսկի/արժաթ, 2013 թ.)	

Դիցարանություն

Անահիտ	(նսկի, 1997 թ.)
Նոյի վայրէջքը Արարսից	(նսկի, 1999 թ.)
Հայկ Նահապետ	(նսկի, 2007 թ.)

Կրոն

Սբ Էջմիածին	(նսկի/արժաթ, 1998 թ.)
Անի	(նսկի/արժաթ, 1998 թ.)
Հաղթաս	(արժաթ, 1998 թ.)
Աղթամար	(նսկի/արժաթ, 1999 թ.)
XX դարի հայոց կաթողիկոսներ	(նսկի, 2008 թ.)
Սբ Սարգիս զորավար	(նսկի, 2009 թ.)
Ավեսարանի տեսարանները հայ մանրանկարչությունում	
Ավեսում, Մոգերի երկրպագությունը, Մոսի Երուսաղեմ, Համբարձում	(արժաթ, 2010 թ.)
Հայաստանի խաչքարերը	
Էջմիածին, Գնդեվանք, Գուգևանք, Կեչառիս, Սանահին, Նորավանք	(արժաթ, 2011 թ.)
Էջմիածնի գանձերը	
Սբ Գեղարդ	(արժաթ, 2013 թ.)
Սբ Գրիգոր Լուսավորչի Աջը	(արժաթ, 2014 թ.)
Մրբալույս Մյուռնի կաթսա	(արժաթ, 2014 թ.)
Խոսակերպ Սուրբ Նան	(արժաթ, 2016 թ.)
Սուրբ Հովհաննես Մկրչի մատուցումը խաչ	(արժաթ, 2016 թ.)
Սուրբ Գևորգի մատուցումը խաչ	(արժաթ, 2016 թ.)

ՀԱՅԱՍՏԱՆԻ ՊԱՏՄՈՒԹՅՈՒՆ

Երկրաբանական 10-ամյա արժեքից	(արժաթ, 1998 թ.)
Տիգրան Մեծ	(նսկի, 1999 թ.)
Տիգրան Մեծ	(նսկի, 2003 թ.)
Պետքանկի 110-ամյակ	(արժաթ, 2003 թ.)
ՀՀ վճռաբեկ դատարանի 10-ամյակ	(նսկի, 2008 թ.)
Անի-1050	(նսկի, 2011 թ.)
Արաբա-2200	(նսկի, 2011 թ.)
Նոյյան արժեք (7,77 / 15,55 / 31,1 գ)	(արժաթ, 2012 թ.)
Հայոց ցեղասպանության 100-րդ արժեքից	(արժաթ, 2015 թ.)
ՀՀ սահմանադրական դատարանի 20-ամյակ	(արժաթ, 2015 թ.)
Նոյյան արժեք (1 / 7,78 / 15,55 / 31,1 գ)	(նսկի, 2017 թ.)

ԲՆՈՒԹՅՈՒՆ

Բուսական աշխարհ

Ծիրան	(արժաթ, 1994 թ.)
Հայկական խաղող	(արժաթ, 2007 թ.)
Ծաղիկների գեղեցկությունը	
Գալանտուս Արշուեսենյանի, Լվաճաղիկ Զանգեզուրի, Արսենի Հայաստանյան, Քրիստ Աղամի	(արժաթ, 2010-2011 թթ.)
Նուռ	(նսկի, 2011 թ.)

Կենդանական աշխարհ

Կովկասյան ջրասամույր	(արժաթ, 1997 թ.)
Հայկական որոտ	(արժաթ, 1998 թ.)
Կովկասի կենդանական աշխարհ	
Լայնական ղզնի	
Անդրկովկասյան գործ արջ	

Կովկասյան անսառակասու
Միջերկրածովային կրիա
Առաջավորասիական ընձառյուծ
Լայնափի բադ
Իժխան
Հայկական իժ
Բեզուարյան այծ
Հայկական մուֆլոն
Անդրկովկասյան սակիդյան կորագլուխ
Կովկասյան քավոսն բվիկ (արժաք, 2006-2008 թթ.)

Շրջակա միջավայր

ԱՇխարհի ամենահին ծառերը
Մխսուրաճենի սոսի, Հարյուր ձիերի շագանակենի
Հրեճակի կաղնի, Պենեռալ Շեմանի ծառը (արժաք, 2014 թ.)
ԱՇխարհի լաբիրինթոսները
Բոսոնի լաբիրինթոսը (արժաք, 2016 թ.)
Վաալսի լաբիրինթոսը (արժաք, 2016 թ.)
Բարսելոնայի լաբիրինթոսը (արժաք, 2017 թ.)
Մազոնեի լաբիրինթոսը (արժաք, 2017 թ.)

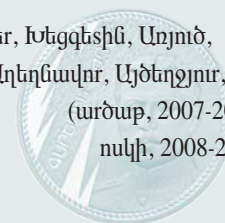
Ստոր

Շախմատի 32-րդ օլիմպիադա (28,28 / 31,1 գ) (արժաք, 1996 թ.)
Շախմատի 32-րդ օլիմպիադա (դրոշմ-նիկել, 1996 թ.)
XVIII ձմեռային օլիմպիական խաղեր (արժաք, 1998 թ.)
1998 թ. ֆուտբոլի աշխարհի առաջնություն (արժաք, 1998 թ.)
Առաջին համաշխարհային խաղեր (արժաք, 1999 թ.)
2006 թ. ֆուտբոլի աշխարհի առաջնություն (արժաք, 2004 թ.)
Շախմատի 37-րդ օլիմպիադա (նսկի, 2006 թ.)

Ֆուտբոլի արժաները
Պելե, Էյսեբիո, Լև Յաչին,
Ֆրանց Բեկենբաուեր,
Զքիզն Բոնեկ (արժաք, 2008-2009 թթ.)
Մարիո Կեմպես, Յոհան Կրոյֆ,
Միշել Պլատինի (արժաք, 2010-2011 թթ.)
Մենամարտի արվեստը
Զյուդո, Ուու, Կարատե, Կոդո (արժաք, 2011-2012 թթ.)
2014 թ. ֆուտբոլի աշխարհի առաջնություն (արժաք, 2014 թ.)

Այլ բեմաներ

Կենդանակերտի նշանները
Խոյ, Յուլ, Երկվորյակներ, Խեցգետին, Առյուծ,
Կույս, Կեռք, Կարիճ, Աղեղնավոր, Այծեղջյուր,
Ջրոս, Ջկներ (արժաք, 2007-2008 թթ./
նսկի, 2008-2009 թթ.)

2018 թվականի Հայաստանի Հանրապետության հուշադրամների թողարկման ծրագիր

Սարդարապատի հերոսամարտի 100-ամյակ

Անվանական արժեքը	1000 դրամ
Մետաղը և հարգը	արծաթ 925°
Քաշը	33,6 գ
Տրամագիծը	40,0 մմ
Որակը	դրուֆ
Դրամաւորը	ասամնավոր
Տղաբանակը	500 հաւ

Երևան-2800

Անվանական արժեքը	5000 դրամ
Մետաղը և հարգը	արծաթ 925°
Քաշը	168,1 գ
Տրամագիծը	63,0 մմ
Որակը	դրուֆ
Դրամաւորը	ասամնավոր
Տղաբանակը	700 հաւ

Ազգային դրամի 25 տարին

Անվանական արժեքը	5000 դրամ
Մետաղը և հարգը	արծաթ 925°
Քաշը	168,1 գ
Տրամագիծը	63,0 մմ
Որակը	դրուֆ
Դրամաւորը	հարթ, համարակալված
Տղաբանակը	300 հաւ

Հայաստանի առաջին Հանրապետության 100-ամյակ

Անվանական արժեքը	5000 դրամ
Մետաղը և հարգը	արծաթ 925°
Քաշը	168,1 գ
Տրամագիծը	63,0 մմ
Որակը	դրուֆ
Դրամաւորը	հարթ, համարակալված
Տղաբանակը	300 հաւ

Հովհաննես Զարդարյան-100

Անվանական արժեքը	100 դրամ
Մետաղը և հարգը	արծաթ 925°
Քաշը	28,28 գ
Չափը	28,0 x 40,0 մմ
Որակը	լավագլած
Դրամաւորը	հարթ
Տղաբանակը	500 հաւ

2018 թ. ֆուտբոլի աշխարհի առաջնություն

Անվանական արժեքը	100 դրամ
Մետաղը և հարգը	արծաթ 925°
Քաշը	20,0 գ
Տրամագիծը	38,6 մմ
Որակը	դրուֆ
Դրամաւորը	ասամնավոր
Տղաբանակը	մինչև 5000 հաւ

Հայկական կերամիկա

Անվանական արժեք	1000 դրամ
Մեխաղը և հարզը	արժաք 925°
Քաշը	31,1 գ
Չափը	40,0 x 40,0 մմ
Որակը	դրուժ
Դրամաւորը	աւսամնավոր
Տոյաբանակը	մինչև 2000 հաւս

Հունական կերամիկա

Անվանական արժեք	1000 դրամ
Մեխաղը և հարզը	արժաք 925°
Քաշը	31,1 գ
Չափը	40,0 x 40,0 մմ
Որակը	դրուժ
Դրամաւորը	աւսամնավոր
Տոյաբանակը	մինչև 1500 հաւս

Ռուսական կերամիկա

Անվանական արժեք	1000 դրամ
Մեխաղը և հարզը	արժաք 925°
Քաշը	31,1 գ
Չափը	40,0 x 40,0 մմ
Որակը	դրուժ
Դրամաւորը	աւսամնավոր
Տոյաբանակը	մինչև 1500 հաւս

Փինական կերամիկա

Անվանական արժեք	1000 դրամ
Մեխաղը և հարզը	արժաք 925°
Քաշը	31,1 գ
Չափը	40,0 x 40,0 մմ
Որակը	դրուժ
Դրամաւորը	աւսամնավոր
Տոյաբանակը	մինչև 1500 հաւս

Իրանական կերամիկա

Անվանական արժեք	1000 դրամ
Մեխաղը և հարզը	արժաք 925°
Քաշը	31,1 գ
Չափը	40,0 x 40,0 մմ
Որակը	դրուժ
Դրամաւորը	աւսամնավոր
Տոյաբանակը	մինչև 1500 հաւս

«Հայկական գորգ» հավաքածու

(Վիշապագորգ, Արևագորգ, Արծվագորգ, Խորանագորգ, Խաչխորան գորգ, Մեղվաբուն գորգ, Կենաց ծառ գորգ, Վահանով գորգ, Որոտան գորգ, Պռոշաբերդ գորգ)

Անվանական արժեք	1000 դրամ
Մեխաղը և հարզը	արժաք 925°
Քաշը	33.6 գ
Տրամագիծը	32,5 x 48,0 մմ
Որակը	դրուժ
Դրամաւորը	հարթ
Տոյաբանակը	500 հաւս յուրաբանչյուր սեսակից

Դրամահասարաններ

Հայաստանի Հանրապետության կենտրոնական բանկը 2017 թ. համագործակցել է Լիսվալի դրամահասարանի և Գերմանիայի «Geiger Edelmetalle GmbH» ընկերության հետ: Բացի «Նոյյան սաղան» 1.0, 7.78, 15.55 և 31.1 գրամ խառն ոսկե հուշադրամներից, որոնց թողարկումը իրականացվել է Գերմանիայի «Geiger Edelmetalle GmbH» ընկերության դրամահասարանում, մնացած բոլոր հուշադրամները հասվել են Լիսվալի դրամահասարանում:

Լիսվայի դրամահասարան

Լիսվայի դրամահասարանը լուսնոցադրու է հիմնադրվել է 1990 թ. դեկտեմբերի 10-ին, Վիլնյուսում: Նախնական Երջանում դրամահասարանը հասում էր միայն Երջանառու մեհադադրամներ, իսկ 1993 թ-ից սկսել է հասել նաև հուհադրամներ: Լիսվայի դրամահասարանը հիմնականում համագործակցում է այն երկրների կենհրոնական բանկերի հեհ, որոնք չունեն իրենց սեփական դրամահասարանը (Հայաստան, Դղղզսան, Բելառուս, Լասվիա, Էսոնիա և այլն):

ՀՀ կենհրոնական բանկի հեհ Լիսվայի դրամահասարանը համագործակցում է 2001 թ-ից: Այստղ հասվել են ՀՀ կենհրոնական բանկի 2014-2017 թթ. հուհադրամների թողարկման ծրագրերով նախասեղված բազմաթիվ հուհադրամներ, այղ թղում՝ «Լազարյան Ճեմարանի հիմնադրման 200-ամյակ», «Փանոս Թերլեմեղյան-150», «Հայոց ցեղասղանության 100-ղղ արելից», «Անղրանիկ Օղանյան-150», «Վարղան Մամիկոնյան-1625», «Ալեհասանղր Բաղբերոկ-Մելիհյան-125», «Հոկիանենա Աղվաղոկսկի-200», «Ալեհասանղր Մանթաղյան-175», «Աղխարհի լաղբիղնթոսները» և այլն:

Գերմանիայի «Geiger Edelmetalle GmbH » ընկերություն

«Geiger Edelmetalle GmbH» ընկերությունը գհնվում է Գերմանիայի Լայոցիղ բաղափի մեղձակաղյում: Ընկերությունը զղաղվում է թանկարղեմ մեհաղների արղյումահանմաղբ, ոնի արթեր բաղերի ոսկե, արղաթե, ողլաղինե ձուղլակոնղների և ներղրումայիղ դրամների հասման արսաղրամասեր, միղջազղայիղ ռոկաղյում իրականաղնում է թանկարղեմ մեհաղներից ողլասասղված արսաղրանղի վաղաղմ: ՀՀ կենհրոնական բանկի հեհ «Geiger Edelmetalle GmbH» ընկերությունը համագործակցում է 2011 թ-ից, եղբ թողարկեղին ՀՀ «Նղյան սաղյան» արղաթե ներղրումայիղ դրամները: «Geiger Edelmetalle GmbH» ընկերությունում են հասղել նաև «2014 թ. ֆոիթղի աղխարհի աղաղնություն» արղաթե և «Նղյան սաղյան» ոսկե հուհադրամները:

Ներքին մրցույթ - 2017

2017 թ. ՀՀ կենսրոնական բանկը կազմակերպել է «Տարվա լավագույն ոսկե հուշանշան» և «Տարվա լավագույն արծաթե հուշանշան» անվանակարգերով ներքին մրցույթ: Մրցույթին ներկայացվել են ՀՀ կենսրոնական բանկի կողմից 2017 թ. թողարկված բոլոր հուշանշանները: «Տարվա լավագույն ոսկե հուշանշան» անվանակարգում ՀՀ կենսրոնական բանկի աշխատակիցները նախադասվությունը սվել են «Հովհաննես Այվազովսկի-200» հուշանշանին, իսկ «Տարվա լավագույն արծաթե հուշանշան» անվանակարգում՝ «Համո Բեկնազարյան-125» հուշանշանին:

«Հովհաննես Այվազովսկի-200» ոսկե հուշանշանի էսքիզների հեղինակն է Հարություն Սամուելյանը:

ՀԱՐՈՒԹՅՈՒՆ ՍԱՄՈՒԵԼՅԱՆԸ մասնագիտությամբ ֆիզիկոս է, ֆիզիկամաթեմատիկական գիտությունների թեկնածու: Երկար տարիներ զբաղվում է նկարչությամբ և դիզայնով: Բազմաթիվ ՀՀ նամակահիշատակների և հուշանշանների էսքիզների հեղինակ է: Աշխատել է որդես գլխավոր նկարիչ «Նամակահիշատակ» ՓԲԸ-ում: Ձևավորում է գրեթե և տղազրական այլ նյութեր: Որդես նկարիչ, դիզայներ և լուսանկարիչ մասնակցել է ՀՀ տարածքում և արտասահմանում անցկացվող տարբեր մրցույթների և արժանացել դասվագրերի:

«Համո Բեկնազարյան-125» արծաթե հուշանշանի էսքիզների հեղինակն է Սուսաննա Պետրոսյանը:

ՍՈՒՄԱՆՆԱ ՊԵՏՐՈՍՅԱՆԸ ՀՀ կենսրոնական բանկի աշխատակից է, ՀՀ դրամահիշատակների թողարկման մասնագետ: Մասնակցում է ՀՀ հուշանշանների թողարկման ծրագրերի, ՀՀ հուշանշանների արտադրության դաշնամագրերի մշակման, «Հայաստանի Հանրապետության հուշանշաններ» տարեկան հանդեսի կազմման աշխատանքներին, զբաղվում է համակարգչային դիզայնով:

Բովանդակություն

Ուղերձ		2
Հուշադրամներ 2017		4
Անվանի անհասներ	Հովհաննես Այվազովսկու ծննդյան 200-ամյակ	6
	Ալեքսանդր Մանթաբյանի ծննդյան 175-ամյակ	8
Հայոց լուսանկարչություն	Հայոց բանակի կազմավորման 25-ամյակ (1992-2017 թթ.)	10
	Շուշիի ազատագրման 25-ամյակ (1992-2017 թթ.)	12
Հայաստանի լուսանկարչություն	Նոյյան սաղան	14
Անվանի անհասներ	Համո Բեկնազարյանի ծննդյան 125-ամյակ	16
Հայաստանը և միջազգային հանրությունը	Վենեսիլի Մխիթարյան միաբանության հիմնադրման 300-ամյակ	18
	ՀԱՊ-25 և ՀԱՊԿ-15	20
	ԱՄՀ / ՀԲ-ին Հայաստանի անդամակցության հոբելյան	22
	Բարսեղյանի լաբիրինթոսը	24
	Մազունի լաբիրինթոսը	26
Հայաստանի Հանրապետության հուշադրամները ըստ ժամանակի և թողարկման տարեթվերի (1994-2017)		29
2018 թ. Հայաստանի Հանրապետության հուշադրամների թողարկման ծրագիր		34
Դրամահասարակներ		36
Ներքին մրցույթ - 2017		39

ՀԱՅԱՍՏԱՆԻ ՀԱՆՐԱՊԵՏՈՒԹՅԱՆ ԿԵՆՏՐՈՆԱԿԱՆ ԲԱՆԿ

ՀԱՅԱՍՏԱՆԻ ՀԱՆՐԱՊԵՏՈՒԹՅԱՆ
ՀՈՒՇԱԴՐԱՄՆԵՐ
2017

ՀՀ կենտրոնական բանկի հրահարակոլլեկտիվ

Տղաբանակը՝ 400

2018

ՀԱՅԱՍՏԱՆԻ ՀԱՆՐԱՊԵՏՈՒԹՅԱՆ ԿԵՆՏՐՈՆԱԿԱՆ ԲԱՆԿ

cba.am